

Marta Dziechciarz-Duda

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
e-mail: marta.dziechciarz@ue.wroc.pl

ANALIZA ZASOBNOŚCI MATERIALNEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH W ŚWIETLE WYBRANYCH POTRZEB

IDENTIFICATION OF HOUSEHOLDS' WELFARE IN THE LIGHT OF SELECTED NEEDS

DOI: 10.15611/pn.2018.508.04
JEL Classification: C35, I3

Streszczenie: Celem badania jest ustalenie czynników powodujących różnice w poziomie wyposażenia gospodarstw domowych na przykładzie warunków mieszkaniowych. Do identyfikacji typów gospodarstw domowych w zależności od ich zasobności materialnej, braków w wyposażeniu oraz przyczyn zróżnicowania wykorzystano wielomianowy model logitowy kategorii nieuporządkowanych. Analizy przeprowadzono na podstawie danych z badania Diagnoza Społeczna 2015. Zaobserwowano, że zasobność materialna polskich gospodarstw domowych jest determinowana głównie stanem posiadania dóbr o wysokiej wartości, tj. nieruchomości, samochodów oraz inne aktywa rzeczowe. Zróżnicowanie zasobności materialnej zależy od typu gospodarstwa domowego, klasy miejscowości i źródła dochodu. Różnice wynikają z faktu, że część gospodarstw domowych nie może sfinansować zakupów ani z własnych zasobów finansowych, ani z kredytu, inne zaś nie widzą potrzeby posiadania niektórych dóbr trwałych, mimo iż mogłyby je zakupić z własnych lub pożyczonych środków.

Słowa kluczowe: dobra trwałego użytku, zasobność materialna gospodarstwa domowego, wyposażenie gospodarstwa domowego, wielomianowy model logitowy.

Summary: The purpose of the study is to determine the factors that cause differences in the level of household equipment. The analysis is based on housing conditions. The multinomial logit model with unordered categories was used to identify the types of households, depending on their material wealth, equipment shortages and reasons for differentiation. The analyses were based on data from the Social Diagnosis study 2015. It was observed that the material wealth of Polish households is determined mainly by the state of possession of high-value goods, i.e. property, car and other tangible assets. There is considerable variation in material wealth depending on the type of household, place of living class and source of income. Differences in ownership are due to the fact that some households cannot finance their purchases either from their own financial resources or from loans. Other households do not see the need to have certain durable goods, even though they could finance the purchase from their own or borrowed funds.

Keywords: durable goods, households' welfare, household equipment, multinomial logit model.

1. Wstęp

Głównym celem artykułu jest próba wskazania, w jakim stopniu deklarowane potrzeby gospodarstwa domowego (GD) lub ich brak wpływają na zasobność materialną takiego gospodarstwa. Główne miejsce zamieszkania, własny dom lub mieszkanie należą do najważniejszych elementów materialnego dorobku gospodarstwa domowego. Wśród innych, istotnych części majątku przeciętnego polskiego gospodarstwa domowego można wymienić własność innej nieruchomości oraz samochodu. Aktywa finansowe w polskich gospodarstwach domowych mają nadal relatywnie mniejsze znaczenie. Różnice w stanie posiadania są warunkowane cechami społeczno-ekonomicznymi gospodarstw domowych [Dziechciarz i in. 2010]. Obserwuje się znaczne zróżnicowanie zasobności materialnej gospodarstw domowych, które silnie się wiąże np. z typem gospodarstwa domowego, klasą miejscowości zamieszkania oraz źródłem dochodu. Duża część gospodarstw domowych, ze względu na niewystarczające dochody, nie może sfinansować zakupu części potrzebnych dóbr ani z własnych zasobów finansowych, ani z zaciągniętego kredytu. W społeczeństwie występuje jednocześnie grupa gospodarstw, które nie posiadają poszczególnych dóbr trwałych, mimo iż mogłyby sfinansować zakup. Te gospodarstwa deklarują brak potrzeby posiadania tych dóbr. Ciekawy sposób pomiaru preferencji odnośnie do cech dóbr trwałych został pokazany w pracy J. Dziechciarza [2004].

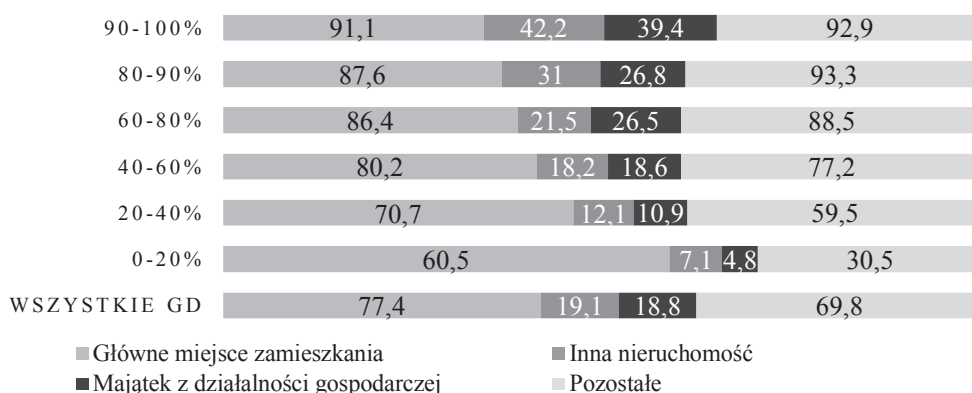
Dobra trwałe biorą udział w procesie zaspokajania wielu potrzeb gospodarstwa domowego. Część dóbr trwałych, które są już rozpowszechnione w społeczeństwie, stało się dla wielu rodzin częścią życia codziennego, uczestniczy w zaspokajaniu potrzeb niższego rzędu. Do takich dóbr należy, między innymi, pralka, lodówka i odkurzacz. Rzeczy te zaczynają odgrywać coraz większą rolę w życiu codziennym, np. ze względu na konieczność mechanizacji i usprawnienia prac domowych. Część dóbr umożliwia zaspokojenie potrzeb członków gospodarstwa domowego związanych z potrzebą przynależności, szacunku i uznania. Znaczna część dóbr trwałego użytku to rzeczy zaspokajające potrzeby wyższego rzędu. Potrzeba posiadania niektórych dóbr wynika z przeświadczenia, że społeczna pozycja gospodarstwa domowego jest w znacznym stopniu wyznaczana przez majątek, jakim ono rozporządza. Bywa tak, że członkowie gospodarstwa domowego odczuwają potrzebę zaznaczenia swojego miejsca na drabinie społecznej i właśnie majątek – a w tym rzeczy, którymi dysponują – jest jednym z ważnych kryteriów, które określają miejsce gospodarstwa domowego w hierarchii społecznej. Z tego punktu widzenia wydaje się, że odczuwanie potrzeby posiadania konkretnych rzeczy jest koniecznym warunkiem decydującym o zakupie poszczególnych dóbr [Dziechciarz-Duda 2017].

2. Zasobność materialna

Zasobność materialna gospodarstw domowych może być analizowana w kategoriach aktywów i pasywów, które można podzielić w zależności od stopnia ich płynności. Do najbardziej płynnych zasobów materialnych zalicza się aktywa finansowe,

tj. zasób gotówki i inne papiery wartościowe. Z drugiej strony znajdują się aktywa rzeczowe, a w szczególności rynkowa wartość np. takich aktywów trwałych, jak mieszkania, domy, grunty oraz samochody – pomniejszona o wartość zadłużenia gospodarstw domowych.

W Polsce (w 2014 roku) odsetek gospodarstw, które są właścicielem głównego miejsca zamieszkania, sięga 77,4%. Kolejnymi, ważnymi składnikami majątku są: pojazdy samochodowe (63,0%), inne nieruchomości (19,1%), majątek z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej (18,8%). Aż 95,2% majątku polskich gospodarstw domowych to aktywa rzeczowe, aktywa finansowe odgrywają mniejszą rolę [Bańbuła, Żółkiewski (red.) 2015].

Rys. 1. Struktura majątku a zamożność gospodarstwa w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bańbuła, Żółkiewski (red.) 2015].

Na rysunku 1 pokazano grupy zamożności gospodarstw domowych. Struktura majątku zmienia się wraz ze wzrostem zamożności gospodarstwa domowego. Gospodarstwa, które można zaliczyć do mniej majątnych, rzadko są właścicielem głównego miejsca zamieszkania. Dla gospodarstw domowych, które są nieco bardziej zamożne, dominującą rolę w majątku odgrywa główne miejsce zamieszkania. Wraz ze wzrostem wartości majątku udział innych jego składników rośnie. Dużo większy udział w strukturze majątku mają inne nieruchomości oraz majątek wynikający z prowadzenia działalności gospodarczej.

3. Przeprowadzone badanie

Badanie miało na celu wskazanie czynników determinujących zasobność materialną polskich gospodarstw domowych. Szczegółowej analizie poddano główne miejsce zamieszkania, ponieważ dla większości gospodarstw domowych w Polsce jest to główny (obok mieszkania) składnik majątku. Do identyfikacji przyczyn różnic-

wania majątku został wykorzystany wielomianowy model logitowy kategorii nieuporządkowanych.

Rozpowszechnienie dóbr trwałych. W przeprowadzonej analizie zasobności gospodarstw domowych przyjęto założenie, że w badanej zbiorowości¹ gospodarstwa domowe, które nie posiadają wybranych dóbr, dzielą się na takie, które nie posiadają danego dobra, choć chciałyby je posiadać, lecz nie mogą sobie na to pozwolić ze względów finansowych, oraz takie, które nie posiadają wybranych rzeczy trwałych z innych przyczyn niż finansowe, np. uważają, że nie potrzebują tych dóbr trwałych [Dziechciarz, Dziechciarz-Duda 2017]. Część badanych dóbr bardzo rzadko występuje w społeczeństwie, ale należy zauważyć, że jednocześnie są to rzeczy, które są wskazywane jako niepotrzebne. Do takich dóbr można zaliczyć m.in. elektroniczny czytnik książek, łódź motorową lub żaglową (tab. 1).

Tabela 1. Stan posiadania badanych gospodarstw domowych (%)

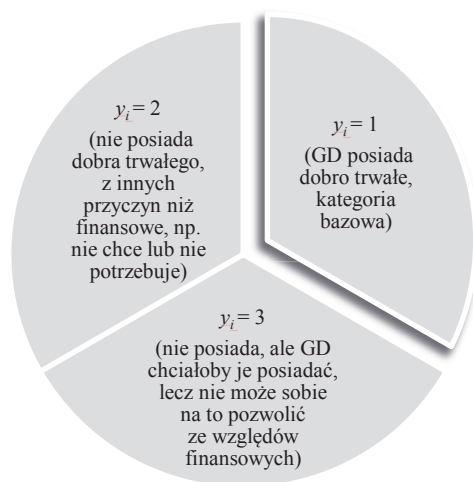
Dobra trwałe	Posiada dobro	Nie posiada; nie potrzebuje	Nie posiada; ze względów finansowych
Pralka automatyczna	93,83	2,54	3,63
Telewizor LCD/plazma	76,77	9,28	13,95
Dostęp do Internetu w domu	66,52	28,04	5,44
Samochód osobowy	64,37	23,39	12,24
Kuchenka mikrofalowa	62,16	27,08	10,75
Komputer przenośny	53,02	33,49	13,49
Własny dom	49,60	23,21	27,20
Płatna telewizja satelitarna	44,48	43,18	12,34
Telefon domowy (stacjonarny)	43,31	48,80	7,89
Własne mieszkanie	40,60	36,68	22,73
Komputer stacjonarny	39,41	52,51	8,08
Płatna telewizja kablowa	31,41	59,55	9,04
Zmywarka do naczyń	27,18	46,89	25,93
Ipad lub inny tablet	20,67	60,97	18,36
Kino domowe	15,79	60,47	23,75
Działka rekreacyjna	11,63	58,98	29,38
Inna nieruchomość	7,27	56,05	36,68
Elektroniczny czytnik książek	4,32	83,89	11,78
Dom letniskowy	3,86	59,28	36,86
Łódź motorowa, żaglowa	0,86	75,66	23,48

Źródło: obliczenia własne na podstawie [Diagnoza Społeczna 2015].

¹ Źródło danych: [Diagnoza Społeczna 2015]. Grupa gospodarstw domowych: 11 731 (respondentami są głowy gospodarstw domowych).

Wielomianowy model logitowy². Identyfikacji czynników wpływających na stan posiadania dóbr trwałego użytku dokonano przy użyciu wielomianowego modelu logitowego. Model opisuje logarytm naturalny ilorazu szans zaistnienia danej kategorii sytuacji w gospodarstwie domowym względem kategorii bazowej w zależności od czynników ją określających.

Dodatkowo, ponieważ nie ma możliwości uszeregowania kategorii zmiennej zależnej, zastosowano model kategorii nieuporządkowanych. Przyjmuje się, że i -te gospodarstwo domowe ($i = 1, \dots, n$) ma do wyboru J nieuporządkowanych kategorii. Zmienną zależną w modelu y_i jest wybór dokonany przez gospodarstwo domowe. W modelu zmienna zależna jest dyskretna o skończonej liczbie wartości (kategorii 1, 2, ..., J), przy czym wartości tej zmiennej nie są uporządkowane (rys. 2). Kategorią bazową w modelu jest posiadanie wybranego dobra trwałego ($y_i = 1$). Zmienna przyjmująca wartości 2 lub 3 oznacza brak dobra w gospodarstwie domowym. W przypadku, gdy gospodarstwo domowe nie posiada danego dobra i chciałoby je posiadać, lecz nie może sobie na to pozwolić ze względów finansowych, wówczas $y_i = 2$. W sytuacji, gdy gospodarstwo domowe nie posiada wybranego dobra z innych przyczyn niż finansowe, np. nie chce lub nie potrzebuje, to $y_i = 3$.

Rys. 2. Kategorie zmiennej zależnej y_i

Źródło: opracowanie własne.

Prawdopodobieństwo zaobserwowania danej j -tej kategorii przez i -tą jednostkę oznaczamy:

$$\Pr(y_i = j | x_i) = p_{ij},$$

² Szczegółowy opis konstrukcji wielomianowego modelu zmiennych nieuporządkowanych można znaleźć między innymi w opracowaniu [Wiśniowski 2010, s. 153-171].

gdzie: $x_i = (x_{i0}, x_{i1}, \dots, x_{ik})$ jest wektorem zmiennych egzogenicznych niezależnych od kategorii o wymiarze $(k + 1) \times 1$.

Prawdopodobieństwa wyboru poszczególnych kategorii:

$$p_{i1} = \frac{1}{1 + \sum_{r=2}^J \exp(x_i' b_r)},$$

$$p_{ij} = \frac{\exp(x_i' b_j)}{1 + \sum_{r=2}^J \exp(x_i' b_r)}, \quad j = 2, \dots, J.$$

Modelowaniu podlegają logarytmy ilorazów prawdopodobieństw wyboru dostępnych kategorii. W przypadku J kategorii otrzymuje się $J - 1$ równań logitowych. Jeśli $J = 3$ oraz zakładając, że w równaniu występuje wyraz wolny ($x_{i0} \equiv 1$), mamy dwa równania:

$$\ln\left(\frac{p_{i2}}{p_{i1}}\right) = \beta_{20} + \beta_{21}x_{i1} + \beta_{22}x_{i2} + \dots + \beta_{2k}x_{ik},$$

$$\ln\left(\frac{p_{i3}}{p_{i1}}\right) = \beta_{30} + \beta_{31}x_{i1} + \beta_{32}x_{i2} + \dots + \beta_{3k}x_{ik}.$$

Parametry wielomianowego modelu logitowego szacowane są metodą największej wiarygodności (por. [Cramer 2011]). Jedną z kategorii przyjmuje się jako referencyjną, kategoria ta służy jako punkt odniesienia w interpretacji parametrów dla pozostałych kategorii. Do oceny wpływu zmiennej egzogenicznej na prawdopodobieństwo zaobserwowania danej kategorii wykorzystywany jest iloraz szans.

Posiadanie własnego domu. W badanej grupie gospodarstw domowych 49,06% (5756) posiadało własny dom ($y_i = 1$). Gospodarstw, które nie posiadają domu ze względu na deklarowany brak takiej potrzeby ($y_i = 2$), było 22,95% (2693). Trzecią grupę 26,91% (3156) stanowiły gospodarstwa domowe nieposiadające domu ze względu na brak możliwości finansowych ($y_i = 3$).

W modelu występują wyłącznie te zmienne niezależne, przy których uzyskano statystycznie istotne oceny parametrów przynajmniej w jednym z równań:

- Charakterystyki gospodarstwa domowego (miesięczny dochód ekwiwalentny: *Doch_m_ekw* [1000 zł]; liczba osób w gospodarstwie domowym powyżej 15 roku życia: *Wielkość GD*; *Klasa miejscowości zamieszkania* [od 20-100 tys. mieszkańców; miasta <20 tys.; wieś – grupą odniesienia są miasta większe niż 100 tys. mieszkańców]; *Typ GD* – grupą odniesienia są gospodarstwa wielorodzinne i nierodzinne wieloosobowe).
- Charakterystyki głowy gospodarstwa domowego (wiek głowy gospodarstwa domowego: *Wiek GGD* [lata]; liczba lat edukacji *Lata_nauki* [lata]).
- Posiadanie innych dóbr³ (*Mieszkanie*; *Inna nieruchomość*).

³ Warianty zmiennych *Mieszkanie_2* i *Mieszkanie_3* oraz *Inna nieruchomość_2* i *Inna nieruchomość_3* przy zmiennych opisujących posiadanie dóbr oznaczają odpowiednio: 2 – nie posiada danego

W oszacowanej specyfikacji modelu logistycznego wartość *zliczeniowego* R^2 wynosi 81,3%, natomiast oszacowanie *Pseudo- R^2* _{McFaddena} jest równe 57,24%.

W modelu regresji logistycznej kategorii nieuporządkowanych ujemny znak parametrów stojących przy zmiennej świadczy o tym, że wraz ze wzrostem wartości zmiennej prawdopodobieństwo nieposiadania domu maleje. Punktem odniesienia w interpretacji parametrów jest kategoria bazowa (1 – *posiada dom*).

Do oceny wpływu zmiennej egzogenicznej na prawdopodobieństwa zaobserwowania danej kategorii wykorzystano iloraz szans. W obu przypadkach (gospodarstw domowych, które nie są w posiadaniu domu) wzrostowi dochodu towarzyszy zmniejszenie się szansy wyboru wariantu 2 – *nie posiada, bo nie potrzebuje* oraz wariantu 3 – *nie posiada, bo nie może sobie pozwolić*. Oszacowana wartość ilorazu szans (0,73) oznacza, że przy wzroście dochodu o tysiąc złotych można się spodziewać spadku odsetka odpowiedzi 2 (*nie posiada, z innych przyczyn niż finansowe, np. nie chce lub nie potrzebuje*) o 27%. W przypadku wariantu 3 nastąpi spadek prawdopodobieństwa występowania gospodarstw domowych, które nie posiadają domu ze względów finansowych o 37% na korzyść gospodarstw posiadających dom. W tym przypadku dochód jest warunkiem realizacji potrzeb gospodarstwa domowego w zakresie posiadania domu, lecz w większym stopniu w przypadku gospodarstw domowych, które tę potrzebę odczuwają: 3 – *nie posiada, bo nie może sobie pozwolić* (tab. 2).

Tabela 2. Wyniki estymacji równań modelu (wielopoziomowy nieuporządkowany logit)

<i>N</i> = 10 439	Ocena	Błąd standardowy	<i>t</i>	<i>p</i>	Iloraz szans
1	2	3	4	5	6
<i>DOM = 2; nie posiada, z innych przyczyn niż finansowe, np. nie chce lub nie potrzebuje</i>					
<i>Stała B₀</i>	5,735	0,374	15,340	0,000	309,615
<i>Lata nauki [lata]</i>	-0,075	0,014	-5,477	0,000	0,927
<i>Doch_m_ekw [1000 zł]</i>	-0,309	0,038	-8,099	0,000	0,734
<i>Wiek GGD [lata]</i>	-0,016	0,003	-5,094	0,000	0,984
<i>Wielkość GD [osoby 15+]</i>	-0,241	0,059	-4,070	0,000	0,786
<i>Mieszkanie_2</i>	-3,972	0,098	-40,640	0,000	0,019
<i>Mieszkanie_3</i>	-3,413	0,132	-25,910	0,000	0,033
<i>Nieruchomość_2</i>	1,593	0,156	10,200	0,000	4,917
<i>Nieruchomość_3</i>	-1,684	0,197	-8,567	0,000	0,186
<i>Typ_GD_małżeństwo</i>	-0,711	0,121	-5,902	0,000	0,491
<i>Typ_GD_małżeństwo+1</i>	-0,822	0,168	-4,885	0,000	0,439
<i>Typ_GD_małżeństwo+2</i>	-1,143	0,191	-5,975	0,000	0,319

dobra, z innych przyczyn niż finansowe, np. nie chce lub nie potrzebuje; 3 – nie posiada, ale GD chciałoby posiadać to dobro, lecz nie może sobie na to pozwolić ze względów finansowych.

1	2	3	4	5	6
<i>Typ_GD_małżeństwo+3</i>	-1,131	0,260	-4,359	0,000	0,323
<i>Typ_GD_niepełne</i>	-0,490	0,152	-3,227	0,001	0,612
<i>Typ_GD_jednoosobowe</i>	-1,322	0,274	-4,832	0,000	0,267
<i>KL_M_20-100</i>	-0,805	0,110	-7,317	0,000	0,447
<i>KL_M <20</i>	-1,352	0,125	-10,850	0,000	0,259
<i>KL_M_wieś</i>	-2,699	0,111	-24,350	0,000	0,067
<i>DOM = 3; nie posiada, ale GD chciałoby posiadać to dobro, lecz nie może sobie na to pozwolić ze względów finansowych</i>					
<i>Stala B₀</i>	7,477	0,374	19,990	0,000	1766,738
<i>Lata nauki [lata]</i>	-0,105	0,014	-7,469	0,000	0,900
<i>Doch_m_ekw [1000 zł]</i>	-0,457	0,043	-10,630	0,000	0,633
<i>Wiek GGD [lata]</i>	-0,043	0,003	-13,980	0,000	0,958
<i>Wielkość GD [osoby 15+]</i>	-0,132	0,049	-2,673	0,008	0,876
<i>Mieszkanie_2</i>	-5,064	0,146	-34,670	0,000	0,006
<i>Mieszkanie_3</i>	-2,311	0,093	-24,760	0,000	0,099
<i>Nieruchomość_2</i>	0,463	0,162	2,859	0,004	1,588
<i>Nieruchomość_3</i>	1,678	0,160	10,490	0,000	5,357
<i>Typ_GD_małżeństwo</i>	-0,355	0,124	-2,870	0,004	0,701
<i>Typ_GD_małżeństwo+1</i>	-0,611	0,158	-3,870	0,000	0,543
<i>Typ_GD_małżeństwo+2</i>	-0,981	0,174	-5,653	0,000	0,375
<i>Typ_GD_małżeństwo+3</i>	-0,709	0,223	-3,181	0,002	0,492
<i>Typ_GD_niepełne</i>	-0,132	0,148	-0,894	0,371	0,876
<i>Typ_GD_jednoosobowe</i>	-0,848	0,231	-3,670	0,000	0,428
<i>KL_M_20-100</i>	-1,060	0,111	-9,509	0,000	0,347
<i>KL_M <20</i>	-1,493	0,124	-12,000	0,000	0,225
<i>KL_M_wieś</i>	-3,053	0,111	-27,530	0,000	0,047
<i>Test ilorazu wiarygodności: $\chi^2(34) = 11\ 615,9 [0,0000]$</i>					

Źródło: obliczenia własne; [Diagnoza Społeczna 2015].

Ujemna wartość parametru stojącego przy zmiennej *Mieszkanie_2* oznacza, iż rzadziej występuje sytuacja, że gospodarstwo domowe posiada dom. Oszacowana wartość ilorazu szans (0,02) dla zmiennej *Mieszkanie_2* oznacza, że ponad 98% rzadziej była wskazana odpowiedź 1 – *GD posiada dom* względem wariantu 2 – *GD nie posiada, bo nie potrzebuje domu*. Oszacowana wartość ilorazu szans (0,006) dla zmiennej *Mieszkanie_2* oznacza, że ponad 99% rzadziej była wskazana odpowiedź 1 – *GD posiada dom* względem wariantu 3 – *nie posiada, nie może sobie na to pozwolić ze względów finansowych*.

Ujemny znak parametrów stojących przy zmiennej *Wielkość GD* świadczy o tym, że wraz ze wzrostem wartości tej zmiennej prawdopodobieństwo nieposiadania domu jest coraz mniejsze. W obu przypadkach (gospodarstwa domowe, które nie są w posiadaniu domu) wzrostowi liczby osób dorosłych (15+) w gospodarstwie domowym towarzyszy zmniejszenie się szansy wyboru wariantu 2 – *nie posiada, bo nie potrzebuje* lub 3 – *nie posiada, bo nie może sobie pozwolić*. Oszacowana wartość ilorazu szans (0,79) oznacza, że przeciętnie można oczekiwać, że każda dodatkowa osoba w gospodarstwie będzie powodować spadek (o 21%) odsetka odpowiedzi 2 (*nie posiada, bo nie chce lub nie potrzebuje*). W przypadku wariantu 3 nastąpi spadek prawdopodobieństwa występowania gospodarstw domowych, które nie posiadają domu ze względów finansowych o 12%. Ponadto, wraz ze wzrostem liczby osób w gospodarstwie domowym, następuje redefinicja potrzeby posiadania domu. Powiększenie gospodarstwa domowego może prowadzić do zmiany nastawienia do potrzeby posiadania domu. W nowej sytuacji deklaracja potrzeby posiadania domu manifestuje się częściej w gospodarstwach domowych, które deklarowały brak chęci posiadania, niż w grupie, która chciałaby mieć dom, ale nie może zaspokoić tej potrzeby z przyczyn finansowych.

4. Zakończenie

Zasobność materialna gospodarstw domowych jest uwarunkowana ich potrzebami i zasobnością finansową. Część gospodarstw domowych, mimo odczuwania potrzeby, nie może sfinansować zakupu dóbr ani z własnych zasobów finansowych, ani z zaciągniętego kredytu. Inne gospodarstwa nie posiadają poszczególnych dóbr trwałych, ponieważ nie widzą potrzeby ich posiadania, mimo iż mogłyby sfinansować taki zakup.

Główne miejsce zamieszkania, a w tym własny dom, należy do najważniejszych elementów materialnego dorobku gospodarstwa domowego. W oszacowanym modelu dotyczącym posiadania domu dominowały ujemne znaki parametrów stojących przy zmiennych egzogenicznych. Świadczy to o tym, że wraz ze wzrostem wartości uwzględnionych zmiennych prawdopodobieństwo posiadania domu jest coraz większe. Wraz ze wzrostem dochodu gospodarstwa domowego następuje redefinicja potrzeby posiadania domu. W części gospodarstw domowych wzrost dochodu może prowadzić do realizacji potrzeby posiadania domu; zdarza się to częściej w gospodarstwach domowych, które deklarowały brak możliwości finansowych niż w gospodarstwach domowych, które deklarowały, że nie posiadają potrzeby posiadania domu (nie chcą, nie potrzebują).

Literatura

- Bańbuła P., Żółkiewski Z. (red.), 2015, *Badanie zasobności gospodarstw domowych w Polsce. Raport z badania pilotażowego 2014 r.*, Departament Stabilności Finansowej, NBP, Warszawa, www.nbp.pl/aktualnosci/wiadomosci_2015/Raport_BZGD_2014.pdf (02.01.2017).
- Cramer J., 2011, *Logit Models from Economics and Other Fields*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Diagnoza Społeczna, 2015, *Zintegrowana baza danych*, www.diagnoza.com (08.05.2016).
- Dziechciarz J., 2004, *Regresja hedoniczna: Próba wskazania obszarów stosowalności*, [w:] Zeliaś A. (red.), *Przestrzenno-czasowe modelowanie zjawisk gospodarczych*, Akademia Ekonomiczna, Kraków, s. 163-175
- Dziechciarz-Duda M., 2017, *Identyfikacja czynników determinujących sytuację mieszkaniową gospodarstw domowych*, *Taksonomia* nr 469, s. 50-59.
- Dziechciarz J., Dziechciarz Duda M., 2017, *Non Metric Data in Household Durable Goods Analysis. Selected Aspects*, *Folia Oeconomica*, nr 4(330), s. 111-128
- Dziechciarz J., Dziechciarz-Duda M., Przybysz K., 2010, *Household Possession of Consumer Durables on Background of some Poverty Lines*, [w:] Locarek-Junge H., Weihs C. (red.), *Classification as a Tool for Research*, Springer, Berlin, s. 735-742.
- Wiśniowski A., 2010, *Modele zmiennych wielomianowych nieuporządkowanych*, [w:] Gruszczyński M. (red.), *Mikroekonometria*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa.